

KALECİK AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2025/24

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 25/6/2025 tarihli ve 2025/410 sayılı kararıyla oy birliğiyle kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	2
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	2
B. Kurum Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	4
A. Fiziksel Koşullar.....	4
B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri.....	6
C. Beslenme.....	7
D. Sağlık Hizmetleri	8
E. PsikoSosyal Servis Hizmetleri	10
F. Eğitsel, Sosyal, Sportif, Kültürel ve Mesleki Faaliyetler	11
G. Dış Dünya ile İletişim.....	12
H. İşyurtları ve Çalışma Şartları	13
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	14
A. Değerlendirme	14
B. Tavsiyeler.....	14
1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler	14
2. Kalecik İlçe Halk Eğitim Merkezine Yönelik Tavsiyeler	15
3. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler	16

KISALTMALAR

OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *"Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır."*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendi uyarınca, OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM *"İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi"* ifade etmektedir.

4. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 14'üncü maddesi uyarınca; *"Açık ceza infaz kurumları, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır."*

5. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden yoksun bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin bulundukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu hükmüne bağlanmıştır. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Anılan görevin icrası kapsamında, 20/3/2024 tarihinde Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumuna¹ **habersiz** bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ... ile Kurumumuzun talebi doğrultusunda Akyurt Kaymakamlığı tarafından görevlendirilen Uzman Hekim ... ve Psikolog ... yer almıştır.

7. Ziyaret, Kurum İdaresi ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede; TİHEK Heyeti tarafından UÖM, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden Kurum hakkında güncel bilgiler, Kurumun mevcut durumu, mahpusların² sayısı ve sınıflandırmalarına ilişkin bilgiler alınmıştır. İdare ile yapılan görüşmenin ardından Ziyaret Heyeti odaların bulunduğu alan ve eklentilerde incelemelerde bulunmuştur. İdareden edinilen mahpusların yerleşim planına ilişkin belge üzerinden, İdarenin dahli olmadan özellikle farklı suç türlerinden mahpusların bulunduğu odalar seçilerek buradaki mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve mahpusların tutuldukları ortam yerinde gözlemlenmiştir. Heyet üyeleri tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara TİHEK ve UÖM görevi hakkında genel bilgi verilmiş, ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş ve gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında infaz ve koruma memurları ile diğer idari personelden herhangi biri görüşme yapılan bölümlere alınmamıştır. Ziyaret bitiminde İdare ile son bir toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşılarak tavsiyelerin takip edileceği ve bu amaçla bir takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş olup ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

8. Bu rapor, 8/2/2024 tarihli ve 2024/230 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık Makamının 18/3/2024 tarihli ve 34550 sayılı oluruna istinaden 20/3/2024 tarihinde Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

² Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hükümlülükleri ifade etmektedir.

9. 1993 yılında faaliyete geçen Kurum, Ankara'nın Kalecik İlçesinde olup İlçe Merkezine 5 kilometre uzaklıkta bulunmaktadır. Kalecik ilçe merkezine, Ankara il merkezinden toplu taşıma ile ulaşım sağlanabilmektedir.

10. Kurum, 50.000 metre kare açık alan üzerine kurulmuş olup birbirine uzaklığı 3 kilometre olan ana ve ek olmak üzere iki farklı yerleşkeden oluşmaktadır. Ana yerleşke 6100 metrekare kapalı alana, ek yerleşke ise 550 metrekare kapalı alana sahiptir.

11. Kurum idari binası, mahpusların kalmakta olduğu bloklar, atölyeler, açık spor alanları, seralar, konferans salonu ve kütüphane Kurum ana yerleşkesinde bulunurken ek yerleşkede yalnızca mahpusların kaldığı blok ve geniş bir bahçe bulunmaktadır.

12. Ek yerleşkenin bir yerleşim alanı içerisinde kaldığı görülmüş, civarda ikamet eden insanların burada yer alan açık ceza infaz kurumundan tedirginlik duyduğu öğrenilmiştir.

B. Kurum Personeli

13. Kurumda; 13'ü kadın olmak üzere 157 personel görev yapmaktadır. Personelin ünvan ve görev dağılımı aşağıdaki şekildedir:

ÜNVAN	MEVCUT PERSONEL SAYISI
Kurum Müdürü	1
Kurum İkinci Müdürü	2
İdare Memuru	1
Öğretmen	2
Psikolog	2
İnfaz ve Koruma Başmemuru	8
İnfaz ve Koruma Memuru	105
Diş Hekimi	1
Sağlık Memuru/Hemşire	2
Bilgisayar İşletmeni	2
Kaloriferci	2
Hizmetli	2
Veteriner	1
Mühendis	2

Teknisyen	8
Sayman	1
Aşçı	2
Şoför	12
Sayman	1
TOPLAM	157

14. Personelin; Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı tarafından düzenlenen yıllık hizmet içi eğitim programları çerçevesinde; Firar ve Firar Girişimlerini Önleme Eğitimi, Ziyaret Kabul İşlemleri Eğitimi, Kuruma Kabul İşlemleri Eğitimi, Sertifikalı İlk Yardım Eğitimi, Sertifikalı İlk Yardım Güncelleme Eğitimi, Mesleki Müdahale Teknik ve Taktikleri Eğitimi, Ulusal Yargı Ağı Projesi Ekranları Uygulayıcı (UYAP) Eğitimi ve İnsan Hakları Eğitimi aldığı öğrenilmiştir.

15. Personelin genel itibariyle 08.00-17.00 saatleri şeklinde çalıştığı ancak vardiya sistemine tabi personellerin de olduğu, vardiya personelinin çalışma saatlerinin gündüz 08.00-17.00 ile akşam 17:00-08:00 şeklinde uygulandığı aktarılmıştır.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

16. Kurum kapasitesi 280 kişidir. Ziyaret tarihinde Kurumda tümü hükümlü olmak üzere 340 mahpus bulunmaktadır. Bu mahpusların 96'sı Kurumun ek binasında barındırılmaktadır.

17. Kurumda kadın, çocuk ve yabancı mahpus bulunmamaktadır.

18. Kurumda; 2 engelli mahpus ile şeker, kalp ve tansiyon gibi kronik rahatsızlıkları olan mahpuslar bulunmaktadır.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

19. Kurumun ana binası idari bina, yatakhane ve atölyeler olma üzere 3 ana kısımdan oluşmaktadır. Yatakhane kısmının zemin katında mahpus yemekhanesi ve dinlenme salonu, mescit ve memur odaları, 1. ve 2. katta ise mahpusların kaldığı odalar bulunmaktadır.

Atölyelerin olduğu kısımda aktif olarak faaliyet gösteren süt ve süt ürünleri, yumurta tavukçuluğu, sebze ve meyvecilik, temizlik, çay ocağı ve kantin atölyeleri bulunmaktadır. İdari kısımda kurumun idari işlerinin yürütüldüğü birimler bulunmaktadır.

20. Kurumda 28 adet koğuş bulunmaktadır. Bunların 23 tanesi ana binada 5 tanesi ise ek binada yer almaktadır. Koğuşların metrekaresinin 15 ile 30 arasında değişiklik gösterdiği belirtilmiştir.

21. Koğuşlarda ranza tipi yataklar ile mahpusların eşyalarını koyabileceği dolaplar yer almaktadır. Ziyaret edilen koğuşlarda her mahpusun yatak, nevresim takımı, battaniye ve yastık ihtiyaçlarının karşılanmış olduğu ancak her mahpusa yetecek kadar dolap bulunmadığı görülmüştür. Özellikle ek binada bulunan bir koğuşta hiç dolap olmadığı, mahpusların eşyalarını poşetlerde veya sepetlerde muhafaza ettiği görülmüştür.

22. Ek binadaki koğuşların aksine ana binadaki koğuşlarda mutfak teşkilatının bulunmadığı görülmüştür.

23. Ana binada yer alan koğuşların içinde tuvalet ve banyo bulunmamaktadır. Tuvalet ve banyoların koğuşların bulunduğu koridorlarda mevcut olduğu görülmüştür. Ziyaret Heyetinin yapmış olduğu incelemede tuvalet ve banyoların temizlik hizmetlerinde çalışan mahpuslar tarafından yeni temizlenmiş olduğu, birinci katta bulunan banyoların perdeli olduğu, ikinci katta bulunan banyoların ise kapısının bulunduğu görülmüştür. İdareyle gerçekleştirilen görüşmede, mahpusların kıyafet veya şişe gibi nesneleri tuvalete atmaları sonucu tuvaletlerin sürekli tıkanıp ve mahpusların tuvaletleri kirli bıraktığı belirtilmiştir.

24. Ek binada bulunan koğuşlarda ise birer adet tuvalet ve lavabo bulunduğu, banyoların ortak kullanım alanında yer aldığı ve 6 adet olduğu görülmüştür. Ayrıca ortak kullanımda 1 adet engelli tuvaleti mevcuttur. Banyo ve tuvaletlerde yapılan incelemede temizliğin yeterince sağlanmadığı ve banyolarda perde kullanıldığı görülmüştür.

25. Koğuşların temizliğinin mahpuslar tarafından yapıldığı, temizlik malzemelerinin kantinden temin edilebildiği bununla birlikte İdare tarafından da temizlik malzemesi verilebildiği öğrenilmiş, koğuşların genel olarak temiz olduğu görülmüştür.

26. Koğuşlarda havalandırmanın sağlanabilmesi için yeterince pencerenin bulunduğu ayrıca pencerelerde sineklik olduğu görülmüştür.

27. Koğuşlar doğal aydınlatmaya sahiptir. Koğuş içlerinde bulunan lambaların bazılarının çalışmadığı görülmüştür. Bir koğuşta arızalı olan lambanın tamiri için yazılan dilekçe üzerine ziyaret anında elektrikçinin geldiği ve lambanın tamirinin gerçekleştirildiği görülmüştür.

28. Kurumda yumuşak oda bulunmamaktadır.

29. Isınma, kömür yakıtı kullanılan kazan sistemi ile sağlanmaktadır. Odalarda ve koridorlarda yeterli büyüklükte ve sayıda kalorifer peteği bulunduğu görülmüştür. Mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmelerde ısınma konusunda sorun yaşanmadığı ifade edilmiştir.

30. Ana binada bulunan mahpuslar sıcak ve soğuk suya erişim konusunda herhangi bir şikâyetlerinin olmadığını ifade etmiştir. Öte yandan ek binada bulunan mahpuslar sıcak suyun kendilerine yeterli gelmediğini, banyo süresinin her koğuş için 1,5 saat olduğunu, bu süre zarfında sıcak suyun ilk 10 dakika geldiğini sonrasında duşa girenlerin soğuk suyla banyo yapmak zorunda kaldıklarını belirtmiştir. İdare tarafından, Kurumun ana binasında su dağıtımında kota uygulaması olmadığı, mahpuslara 24 saat sıcak ve soğuk suyun sağlandığı ifade edilmiştir. Ek binada ise her koğuş için belli bir banyo günü olduğu, binanın eski ve fiziki yapı olarak elverişsiz olması sebebiyle burada sıcak suya erişimin kısıtlı sağlanabildiği belirtilmiştir.

31. Kurumda 1 adet sanayi tipi olmak üzere 5 adet çamaşır makinasının olduğu bir çamaşırhane bulunmaktadır. Haftada 1 gün çamaşır yıkama imkânı sunulmaktadır. Fakat mahpuslar genellikle elde yıkamayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Çamaşırları ipe veya askıya asarak kurutmaktadırlar. Ek binada bulunan bir adet çamaşır makinesinin ise mahpuslar tarafından kullanıldığı görülmüştür.

32. İncelenen belgelerden Kurum binası ve eklentilerinin her ay ilaçlandığı anlaşılmıştır.

33. Kurumda yangın sisteminin bulunduğu, yangın söndürme materyallerinin koğuşların olduğu alanlarda ve atölyelerin çeşitli yerlerinde hazır tutulduğu görülmüştür.

34. Kurumda 44 adet kamera bulunduğu öğrenilmiştir. Kameraların ortak alanlara ve çevreyi gören bazı noktalara yerleştirildiği, koğuşlarda kamera bulunmadığı görülmüştür. Kamera odasında yapılan incelemede kamera sayısının yetersiz kaldığı ve kör noktaların olduğu anlaşılmış, bazı kameraların çalışmadığı görülmüştür. İdare kamera alımı için talepte bulunduklarını ifade etmiştir. Ziyaret sonrasında kamera sayısının 53'e çıkarıldığı öğrenilmiştir. Kamera kayıtları incelemesinde 1 yıl boyunca geçmişe dönük izlenebilen kayıtların olduğu görülmüş, incelemede kötü muameleye ilişkin herhangi bir sorun tespit edilmemiştir.

B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri

35. Gerçekleştirilen görüşmelerde mahpuslar, kendilerine karşı işkence ya da kötü muamele konusu olabilecek herhangi bir davranışta bulunulmadığını, İdare ve Kurum

personelinin kendilerine yönelik tutum ve davranışlarından genel olarak memnun olduklarını belirtmişlerdir. Son 1 yıl içerisinde işkence ve kötü muamele iddiasına ilişkin yetkili birimlere yapılan bir başvuru veya hakkında idari ve/veya adli bir soruşturma yürütülen bir personel bulunmadığı bildirilmiştir.

36. Kurum İdaresi tarafından, mahpusların Kuruma kabul işlemlerinin UYAP Bilişim sistemi üzerinden ve beden ve üst aramalarının aynı cinsiyetten güvenlik ve gözetim görevlileri tarafından insan onuru gözetilerek gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Ana binada bulunan mahpuslar Kuruma getirildiklerinde kendilerine genel bir üst araması yapıldığını, ek binada bulunan mahpuslar ise kendilerine detaylı arama yapıldığını ve bu esnada önlük verilmediğini ifade etmiştir. Ek binada üst araması için oluşturulmuş ayrı bir alan ve arama önlükleri bulunmadığı görülmüştür.

37. Mahpuslar kuruma kabul edildikten sonra 3 gün içinde hekim ve psikolog görüşmelerinin gerçekleştiğini beyan etmiştir.

38. Kurumda geçici oda bulunmamaktadır.

39. Kurumda günde 5 defa sayım yapılmaktadır. Sayımların sayım alanında ve sıralı şekilde mahpusların parmak izi taranarak yapıldığı görülmüştür.

40. Kurumda, dilekçelerin görevli personel tarafından sabah sayımı sırasında düzenli olarak toplandığı ayrıca Kurum içinde bulunan istek-şikâyet kutularının da mahpuslar tarafından kullanıldığı ifade edilmiştir. Verilen dilekçelerin içeriğine göre ilgili birimler tarafından işleme alındığı ve bu dilekçelerin çıkış numara ve tarihlerinin mahpuslara ayrıca bildirildiği belirtilmiştir. Ana binada bulunan mahpuslar bir talepleri veya şikâyetleri olduğunda ilgili personel ile görüşebildiklerini dile getirmişlerdir. Ek binada bulunan mahpuslar ise İdarenin talep ve şikâyetleriyle ilgilenmediğini iddia etmiştir.

C. Beslenme

41. Yemekler günde 3 öğün olacak şekilde yemekhanede Kurum aşçısı tarafından hazırlanmakta ve burada yenilmektedir. Ziyaret tarihinde Ramazan ayı içerisinde olunduğu için ek olarak sahur öğünü verildiği öğrenilmiştir.

42. Ana binada bulunan mahpusların çoğu yemeklerden memnun olduklarını dile getirirken, ek binada bulunan mahpuslar çoğunlukla yemeklerin porsiyonlarının yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Görüşülen bazı mahpuslar tarafından yemeklerin içinden zaman zaman böcek çıktığı iddia edilmiştir. Yemekhanede yapılan incelemede yerlerde karıncaların dolaştığı görülmüş, yemekhanenin hijyen şartlarına uygun olmadığı değerlendirilmiştir.

43. Yemek numuneleri kontrol edilmiş mevzuata uygun olarak³ 72 saat boyunca saklandığı görülmüştür.

44. Haftalık yemek listelerinin Kurumda görevli diyetisyen ve gıda mühendisi bulunmadığından, bir diyetisyen ve gıda mühendisi kontrolü veya onayından geçmediği görülmüştür. Kurumda mahpusların yeterli, dengeli ve sağlıklı bir biçimde beslenebilmeleri için yemek listelerinin hazırlanması, Kurumda sağlığa uygun, güvenli ve kaliteli gıda üretilmesi, gıda maddelerinin ambalajlanması ve depolanması, üretilen gıdaların kalite kontrollerinin yapılması konularında bir diyetisyen veya gıda mühendisi ihtiyacı olduğu anlaşılmıştır. Söz konusu ihtiyaç Kurum İdaresi tarafından da dile getirilmiştir.

45. Kurumda özel beslenme ihtiyacı olan mahpus olmadığı İdare tarafından dile getirilmiş, görüşme gerçekleştirilen mahpuslar içerisinde de bu konuya yönelik her hangi bir talep dile getirilmemiştir.

46. İdare tarafından içme suyu olarak Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından sağlanan şebeke suyunun kullanıldığı dolayısıyla bu suyun analizinin kendileri tarafından yapılmadığı fakat suyun içilebilir olduğu, günlük kullanım için ise kuyu suyunun kullanıldığı ifade edilmiştir. Kuyu suyunun analizinin ise Halk Sağlığı Müdürlüğü tarafından yapıldığı anlaşılmıştır. İçme suyu ayrıca kantinden satın alınan ambalajlı sular ile de sağlanabilmektedir.

47. Kurumun hem ana binasında hem de ek binasında birer adet kantin bulunmaktadır. Ana binada mahpuslar kantinden ihtiyaçlarını rahatça karşılayabildiklerini ifade etmiştir. Mahpuslar kendilerine verilen ve sadece Kurum içinde kullanabildikleri kart ile alışveriş yapabilmektedir. Ek binada kalan mahpuslar ise binada yakın zamanda kantin açıldığını fakat çok yetersiz olduğunu, ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını belirtmiştir. Ayrıca kendilerine kantin fiyat listesinin verilmediği, aldıkları ürüne ne kadar ödediklerinin bilgisine sahip olmadıkları dile getirilmiştir.

48. Ana binada bulunan kantinde yapılan incelemede satılan ürünlerin çeşitlilik göstermekte olduğu ve tarihi geçen ürün bulunmadığı görülmüştür. Ancak ek bina kantininde ürün çeşidinin az olduğu görülmüş, İdare tarafından gerektiğinde ana binadaki kantinden buraya ürün getirildiği belirtilmiş olsa da temin süresinin uzun sürdüğü anlaşılmıştır.

D. Sağlık Hizmetleri

³ Gıda Güvenliği ve Kalitesinin Denetimi ve Kontrolüne Dair Yönetmelik'in 8'inci maddesinin (1) bendi: "Kamu-özel kurum ve kuruluşları ile mahallinde üretilerek toplu tüketime sunan işyerleri ve yemek fabrikaları, ürettiği yemek partisinin her çeşidinden alınan bir örneği 72 saat uygun koşullarda saklamakla yükümlüdür."

49. Kurumun sağlık servisi revir ve dış hekimliği olmak üzere 2 birimden oluşmaktadır. Revir biriminde 1 hekim, 1 sağlık memuru, 1 infaz ve koruma memuru; dış hekimliği biriminde ise 1 dış hekimi ve 1 sağlık memuru görev yapmaktadır. Hekim olarak görev yapan personel Sağlık Bakanlığına bağlı olarak haftada 2 yarım gün hizmet vermekte olup diğer personel Adalet Bakanlığına bağlı olarak hafta içi 5 gün görev yapmaktadır.

50. Acil müdahale gerektiren hallerde 112 Acil Çağrı Merkezinin aranarak hasta mahpusların Kurum personeli nezaretinde Kurum aracı ile en yakın sağlık merkezine sevklerinin sağlandığı ifade edilmiştir.

51. İdare, hekim tarafından ileri tetkik ve tedavi amacıyla sağlık kurum ve kuruluşlarına sevk edilen hükümlülerin mümkün olan en kısa sürede sevklerinin gerçekleştirilerek muayene olmalarının sağlandığını ifade etmiştir.

52. Mahpusların muayene taleplerinin dilekçe ile alındığı ve aynı gün dilekçelerin değerlendirilerek muayenelere ilişkin planlama yapıldığı, acil bir durum veya talep olması halinde dilekçe olmadan da mahpusların muayene edildiği belirtilmiştir.

53. Son 1 yıl içinde sağlık servisi tarafından gerçekleştirilen işlemlerin sayısal verileri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Gerçekleştirilen İşlem	İşlem Sayısı
Sağlık Servisinde Muayene Edilen Mahpus Sayısı	1716
Sevk Edilen Mahpus Sayısı	1830
Kalecik İlçe Devlet Hastanesi Tarafından Diğer Sağlık Kuruluşlarına Sevk Sayısı	409

54. İdare tarafından 1/1/2024 tarihinden itibaren ziyaret tarihine kadar (80 gün) 633 mahpusun sağlık servisine muayene talebinde bulunduğu ve taleplerinin tamamının karşılandığı bilgisi paylaşılmıştır. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar tarafından revir servisine talep etmeleri halinde ulaşabildikleri, sağlık hizmetlerine erişimde sorun yaşamadıkları ifade edilmiştir.

55. Revirde hasta mahpuslara ait dosyaların düzenli tutulduğu, dosyalarında mahpuslara ilişkin ilk muayene formları, muayene notları ve reçetelerin bulunduğu görülmüştür.

56. Revirde yapılan incelemede revirde bulunması gereken acil durum çantası, oksijen tüpü gibi bazı malzemelerin eksik olduğu tespit edilmiştir. Revir birimi tarafından bu malzemelerin teminine ilişkin talepte bulundukları ifade edilmiştir. Talep yazısında revir servisinde bulunması gereken 96 adet malzemeye dair eksiklik bildiriminde bulunulduğu görülmüştür.

57. Hükümlüler için temin edilmesi gereken ilaçlar Adalet Bakanlığı ile Türk Eczacıları Birliği arasında imzalanan protokol kapsamında Cezaevleri İlaç Takip Sistemi (CETAS) üzerinden temin edilmektedir. Revirde yapılan görüşmede, mahpusların yanlarında bulundurabilecekleri türden ilaçların kendilerine verildiği; bulunduramayacakları ilaçlar ile yeşil ve kırmızı reçeteli ilaçların görevli personel tarafından tek tek içirildiği ifade edilmiştir.

58. Mahpuslar, ilaçların temini konusunda sorun yaşanmadığını, genellikle zamanında kendilerine teslim edildiğini ifade etmiştir. Kırmızı ve yeşil reçeteli ilaçlar için ayrı bir defter tutulduğu ve bu ilaçların kilitli bir dolapta saklandığı görülmüştür. Öte yandan revirde yapılan incelemede ilaç dolabında tarihi geçen ilaçların olduğu tespit edilmiştir.

E. PsikoSosyal Servis Hizmetleri

59. Psikososyal serviste 2 psikolog ve 1 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır.

60. Kurumda görev yapan psikolog ile yapılan görüşmede, Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı kapsamında, Kuruma ilk kabulü yapılan mahpuslarla üç gün içinde görüşme yapılarak Araştırma Değerlendirme Formu doldurulduğu, bu form doğrultusunda mahpusun risk ve ihtiyaç analizinin yapıldığı öğrenilmiştir. Psikososyal serviste yer alan dosyaların düzenli tutulduğu görülmüştür.

61. Mahpuslarla görüşmelerin psikososyal servis odasında gerçekleştirildiği öğrenilmiştir. Psikolog görüşmelerin mahpusun durumuna göre infaz ve koruma memuru refakatinde veya yalnız gerçekleştirildiğini belirtilmiştir.

62. Mahpuslar görüşme taleplerini dilekçe ile Servise iletebilmektedir. Servis tarafından son bir ayda 40 mahpus ile görüşme gerçekleştirildiği, bunların 5'inin görüşme talebinde bulunan mahpuslar diğerlerinin ise Kuruma yeni gelen mahpuslarla yapılan görüşmeler olduğu bilgisi paylaşılmıştır. Son bir yılda 680 mahpus ile bireysel görüşme gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

63. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar psikososyal servis biriminden hizmet almak istediklerini dilekçe ile talep ettiklerinde genellikle kısa bir süre içerisinde görüşmenin gerçekleştirildiğini ve servis hizmetinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

64. Servis tarafından Kurumda bulunan 22 mahpusa toplamda 70 adet giysi yardımında bulunulduğu bilgisi paylaşılmıştır.

F. Eğitsel, Sosyal, Sportif, Kültürel ve Mesleki Faaliyetler

65. Kurumun eğitim ve öğrenim servisinde 2 öğretmen görev yapmaktadır.

66. Kurumda 72 mahpusun aktif olarak eğitimine devam ettiği, 6 mahpusun açık öğretim ortaokuluna, 62 mahpusun açık öğretim lisesine, 4 mahpusun da Ankara Üniversitesi Kalecik Meslek Yüksek Okulu Ön Lisans Programına devam ettiği bilgisi paylaşılmıştır. Öğrenim gören mahpusların talep ettikleri takdirde ders kitaplarından faydalanabildiği belirtilmiştir.

67. Kurumda bulunan kütüphanede 438 kitap olduğu belirtilmiştir. Mahpuslar aynı zamanda ilçe halk kütüphanesinden de faydalanabilmektedir. İlçe halk kütüphanesinde 4167 kitap olduğu öğrenilmiştir.

68. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar kitapların sayı ve çeşitliliğinin yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Kütüphanede yapılan incelemede daha çok ders kitaplarının olduğu, kitap sayısının ve çeşitliliğinin yetersiz olduğu görülmüştür.

69. Mahpuslar koğuşlarında mensup olduğu dinin kitabı, eğitim ve öğretim kurumları tarafından basılmış ders kitapları ve sözlük ile mevzuat kitapları haricinde kişi başı 3 adet süreli ve süresiz yayın bulundurabilmektedir.

70. Son 1 yıl içerisinde 425 adet kitap dağıtımı yapılarak 162 mahpusun kütüphaneden faydalandığı öğrenilmiştir.

71. Kurumda 1 adet açık spor alanı bulunmaktadır. Mahpusların burayı gün içinde istedikleri zaman kullanabildiği görülmüştür. Ek binada bulunan spor alanında ise spor faaliyetleri için gerekli malzemelerin eksik olduğu ve voleybol alanının filesinin yıpranmış, basketbol potasının ise kullanılamaz durumda olduğu görülmüştür.

72. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslardan özellikle işyurtları bünyesinde çalışmayanlar, kurs çeşitliliğinin ve sayısının artırılmasını talep etmiştir. Eğitim servisi yakın zamanda dart ve ebru turnuvasının yapıldığını fakat şu anda herhangi bir kurs programının olmadığını, kurs açabilmek için halk eğitimden eğitimci talep etmelerine rağmen taleplerinin karşılanmadığını belirtmiştir.

73. Manevi rehberlik biriminde çalışan vaiz hafta içi her gün Kurumda görev yaptığını, Kuran-ı Kerim ve Arapça kursları verdiğini ifade etmiştir.

G. Dış Dünya ile İletişim

74. Kurumda toplam 33 adet ankesörlü telefon bulunmakta olup bunların 20'si ana binada, 13'ü ek binadadır. Ana binada iç mekânda 10, ek binada ise 8 telefon bulunmaktadır. Mahpuslar saat 06.00 ile 24.00 saatleri arasında çalışmadıkları zamanlarda telefonları kullanabilmektedirler.⁴ Akşam kapıların kapanması ile birlikte yalnızca bina içerisinde bulunan telefonlar kullanılabilir. Ana bina havalandırma kapılarının saat 20.00'de, ek bina kapılarının ise saat 18.30'da kapatıldığı ifade edilmiştir. Mahpuslar kapıların erken kapanmasından şikâyet etmişlerdir. Kapılar kapandıktan sonra içerdeki ankesörlü telefonları kullandıklarını, telefon sayısının yetersiz olduğunu bu yüzden akşamları telefon önünde sıra olduğunu, bazen kavgaların yaşanabildiğini dile getirmişlerdir.

75. Kurumda 2 adet açık görüş alanı bulunmaktadır. Ana binada olan açık görüş alanının 50 kişilik olduğu, ek binada bulunan açık görüş alanının ise 25 kişilik olduğu öğrenilmiştir. Haftada bir gün açık görüş yapılmaktadır. Açık görüş sürelerinin 1 saat olduğu hem İdare hem mahpuslarca belirtilmiştir.⁵ Mahpuslar açık görüşe çıkmakla ilgili sorun yaşamadıklarını, bununla birlikte 3 ayda bir yol süresi de dâhil olmak üzere 10 gün izin kullanabildiklerini dile getirmişlerdir.⁶

76. Kurumda, yurt genelinde “Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu (ACEP) E-Görüş Projesi” kapsamında ceza infaz kurumlarında kurulması planlanan görüntülü görüşme sistemleri henüz teşekkül ettirilmemiştir.

77. Kurumda avukat görüşme odası bulunmadığı görülmüştür. Avukat görüşlerinin açık görüş alanında gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

78. Kurumda 1 adet Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi odası mevcuttur. Odanın içinin ses geçirmeyen malzeme ile kaplandığı, odanın kapısının bir kısmının camdan olduğu ve içinin izlenebildiği görülmüştür.

⁴ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik madde 74/4: “Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlüler, ücretli telefonlarla sesli veya görüntülü olarak serbestçe görüşme yapabilirler.”

⁵ 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik’in 18’inci madde beşinci fıkrası: “Çocuk kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklu çocuklar ile açık ceza infaz kurumları ve çocuk eğitimevlerinde kalan hükümlüler görüşlerini her zaman açık görüş şeklinde yapar.” hükmü gereğince açık ceza infaz kurumlarında kapalı görüş yapılmamaktadır.

⁶ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “Özel İzin” başlıklı 95’inci maddesi uyarınca; “Açık ceza infaz kurumlarında bulunanlarla kapalı ceza infaz kurumunda olup da açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya hak kazananlara, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini veya güçlendirmelerini ve dış dünyaya uyumlarını sağlamak amacıyla kurum en üst amirinin önerisi ve Cumhuriyet Başsavcılığının onayı ile üç ayda bir, yol hariç yedi güne kadar izin verilebilir.”

79. Koğuşlarda televizyon bulunmamakla birlikte mahpuslar, ortak alanda bulunan televizyonları izleyebilmektedirler. Mahpuslar, Kurumun televizyonun kanal sayısı ve çeşitliliği bakımından yeterli olduğunu belirtmiştir. Mahpusların gece 24.00’a kadar televizyon izleyebildikleri anlaşılmıştır.

H. İşyurtları ve Çalışma Şartları

80. İşyurtları ve atölyelerde görevli personel sayısı ile çalışan mahpus sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Atölye/İşyurdu	Çalışan Personel Sayısı	Çalışan Mahpus Sayısı
Süt İşleme Atölyesi	20	89
Kanatlı Hayvan Yetiştiriciliği (Yumurta Üretimi)	7	37
Sebze Üretimi	3	4
Gıda Paketleme	3	23
İnşaat	2	2
Kantin	1	1

81. Kurumda mahpuslara iş sağlığı ve işçi güvenliği eğitimi, işletmelerde hijyen eğitimi, kanatlı hayvan yetiştiriciliği kalfalık, süt işleme kalfalık ve ustalık eğitimlerinin verildiği öğrenilmiştir.

82. Mahpusların işyurdu faaliyetlerinde yer almasından önce, psikososyal ve sağlık servisi tarafından değerlendirildiği öğrenilmiştir. Kurumda iş sağlığı ve güvenliği uzmanı bulunmamakla birlikte işyurtlarına bağlı atölyelerde çalışan mahpuslara sözlü ve yazılı bilgilendirme yapıldığı ve gerekli eğitimlerin verildiği öğrenilmiş, bu yöndeki belgeler incelenmiştir.

83. Atölyelerde çalışan mahpuslar dışında genel bütçeye bağlı olarak yemekhanede veya temizlik hizmetlerinde çalışan mahpuslar da bulunmaktadır.

84. Ek binada işyurtları kapsamında herhangi bir atölye bulunmadığı, genel bütçeye bağlı olarak çalışan birkaç mahpus olduğu öğrenilmiştir. Ek binada bulunan mahpuslar işyurtları kapsamında çalışmak istediklerini beyan etmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

85. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Kurum tarafından, Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmış ve gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede, Kurum Müdürünün ve Kurum personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

86. Personelin hizmet içi eğitim müfredatına işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin eğitimler ile hassas gruplarla iletişim eğitimi gibi özel eğitimlerin dâhil edilmesi,

87. Özellikle ek binada bulunan koğuşlara mahpusların kişisel eşyalarını koyabilecekleri yeterli sayıda dolap tesis edilmesi,

88. Banyo ve tuvaletlerin temizliğinin düzenli olarak sağlanması,

89. Banyolarda bulunan perdelerin yerine kapı yerleştirilerek mahremiyetin sağlanması,

90. Bazı koğuşlarda çalışmayan lambaların tamirinin gerçekleştirilmesi,

91. Ek binada yaşanan sıcak suya erişim sıkıntısının giderilmesi için gereken çalışmaların yürütülmesi,

92. Çalışmayan kameraların tamirinin gerçekleştirilmesi ve kör noktalar tespit edilerek bu noktalara kamera yerleştirilmesi,

93. Ek binada mahpusların üst araması için uygun bir arama odasının oluşturulması,

94. Detaylı arama yapılması halinde kullanılmak üzere tek kullanımlık önlüklerin arama odalarında hazır bulundurulması⁷,

⁷ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik madde 34/2: "Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve bunun başka suretle tespitinin olanaksız olması durumunda, kurum en üst amirinin gerekli görmesi hâlinde, detaylı olarak veya beden çukurlarında aşağıda belirtilen usullere göre arama yapılabilir: a) Detaylı arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve görevli dışında kimsenin

95. Yemekhanenin hijyen koşullarının sağlanması,
96. Yemek listelerinin bir diyetisyenin kontrolünden veya onayından geçirilmesi,
97. Mahpuslara kantin fiyat listesinin dağıtımının sağlanması,
98. Ek binada bulunan kantindeki ürün çeşitliliğinin ve sayısının artırılması,
99. Revirde eksik olduğu tespit edilen tıbbi malzemelerin temininin sağlanması,
100. İlaçların son kullanma tarihinin takibinin düzenli şekilde yapılarak imhasının sağlanması,
101. Kütüphanede bulunan kitap sayı ve çeşitliliğinin artırılması,
102. Ek binada bulunan spor alanındaki eksik malzemelerin temininin sağlanması ve tadilat gereken kısımlarının yenilenmesinin gerçekleştirilmesi,
103. Özellikle ek binada bulunan havalandırma kapılarının ana binadaki kapılara göre çok daha erken kapatıldığı göz önünde bulundurulduğunda daha geç bir saatte kapatılması hususunun değerlendirilmesi,
104. Yatakhanelerin yer aldığı binaların içinde bulunan ankesörlü telefon sayılarının artırılması yönünde çalışmalar yürütülmesi,
105. Kurumun hem ana binasında hem de ek binasında avukat görüşmelerinin gerçekleştirilebilmesi için standartlara uygun şekilde düzenlenmiş odaların oluşturulması⁸,
106. Ek binada bulunan mahpuslara da iş yurtları kapsamında çalışma imkânının sunulması veya genel bütçeye bağlı olarak çalışan mahpus sayısının artırılması hususları tavsiye edilmektedir.

2. Kalecik İlçe Halk Eğitim Merkezine Yönelik Tavsiyeler

107. Kurumdaki kurs faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için Kuruma eğitici görevlendirilmesi⁹
hususları tavsiye edilmektedir.

görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir. Arama sırasında hükümlüye tek kullanımlık giyim önlüğü verilir. (...)”

⁸Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi, AİÖK Standartları, CPT/Inf(2002) 15, para.41: “...Avukata erişim hakkı, avukatla özel konuşma hakkını da içermelidir.” Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik’in 20’nci maddesi: “Hükümlü ile avukatı, meslek kimliğinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak; güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde, açık görüş usulüne uygun olarak görüştürülür.”

⁹ AİÖK Standartları, Hapsedilme, CPT/Inf(92)3-part2, madde 47: “Tatminkâr bir faaliyet programı (çalışma, eğitim, spor, vs.), mahkûmların iyiliği açısından çok önemlidir. Bu durum ister hüküm giymiş, ister mahkemeye çıkmayı bekleyen kişilerin bulunduğu bütün kurumlar için geçerlidir.”

3. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

108. Kurumun kapasite üzerinde mevcut barındırıyor olmasından dolayı¹⁰ kapasite sorununun çözümüne yönelik çalışmalar yapılması,

109. Kurumun ek binasının yerleşim alanı içerisinde kalması, fiziksel koşullar bakımından birçok eksiğinin bulunması, mahpus sayısının fazla olması nedeniyle çeşitli hizmetlere erişimde sorunlar yaşanması ve buna bağlı olarak yaşam kalitesinin olumsuz etkilenmesi başta olmak üzere, ek binanın genel durumunun alıkonulma koşulları üzerinde birçok olumsuz etkisinin olduğu göz önünde bulundurulduğunda; tadilatının yapılması, yeni bir binanın inşa edilmesi ya da kapatılması hususlarının değerlendirilmesi,

110. Kurumda görüntülü görüşme sisteminin kurulumunun sağlanması, hususları tavsiye edilmektedir.

¹⁰ Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (AİÖK) 2'nci Genel Rapor, CPT/Inf (92) 3, para. 46: “Aşırı kalabalıklaşma, CPT'nin görev alanını doğrudan ilgilendiren bir konudur. Bir cezaevindeki bütün hizmetler ve faaliyetler, planlanandan daha çok kişinin olması durumunda olumsuz yönde etkilenecektir; söz konusu tesisteki genel yaşam kalitesi, belki de çok ciddi biçimde düşecektir. Ayrıca cezaevindeki veya cezaevinin bir bölümündeki aşırı kalabalıklaşma, fiziksel açıdan insanlık dışı veya aşağılayıcı düzeye gelebilir.”